

Albaanien ahdinkoa

Useimmilla mailla ja kansoilla on traumansa, joita ei ole pystytty kunnolla käsittelemään. Meillä sellaisiin lukeutuvat vuoden 1918 tapahtumat sekä toisen maailmansodan seuraamukset. Montakohan sukupolvea pitää kulua, ennen kuin menneitä kyetään arvioimaan tasapuolisesti.

Eräs vuosisatoja sorretti eurooppalainen kansa on albaanit. Pääsin pienen porukan mukana tutustumaan albaanien historiaan ja nykyelämään Albaniassa, Makedoniassa ja Kosovossa. Huolimatta mainioista oppaista viikon reissu jää pintaraapaisuksi, mutta jotain kuitenkin tarttui.

Albaanien asuttamaa aluetta ovat hallinneet monet suurvallat. Pitkä ja tärkeä vaihe, ottomaanien eli turkkilaisten valta kesti 1400-luvun lopulta 1900-luvun alkuun. Osmannien mukana alueelle juurtui islamin usko, ja vieläkin valtaosa albaaneista on maltillisia sunnimuslimeja.

Reilut sata vuotta sitten albaanit yrittivät muodostaa oman yhtenäisen valtion. Sen ajan suurvallat päättivät kuitenkin vedellä rajalinjoja sattumanvaraisesti, ja albaanit jäivät usean valtion alueelle. Sotien välinen aika sujui kutakuinkin rauhallisesti, mutta toinen maailmansota mylläsi taas alueen uuteen uskoon.

Sodanaikaiset partisaanikaverukset Tito ja Hoxha riitautuivat. Tito muodosti keinotekoisen kommunistisen eteläslaavien valtion. Hoxhan Albania sulkeutui, ja siitä tuli nykyistä Pohjois-Koreaa muistuttava äärimmäisen kovalla kurilla hallittu maa. Kommunististen diktatuurien murennuttua yksi toisensa jälkeen myös albaanien alueilla olot alkoivat vapautua. Tapahtumien ketju johti kuitenkin katkeriin sotiin ja selkkauksiin.

Alueen suurin konna lienee Serbian Milošević, jota luonnehditaan sairaalloiseksi ja sekopäiseksi psykopaatiksi. Kosovon sota oli raaka. Eräs retkemme oppaista kertoi liikuttavasti perheensä pakomatkasta ensin pikkuteitä, sitten vuorien yli ja metsien halki Albanian puolelle. Miloševićin hallinto saatiin kuriin vasta NATO:n pommituksin. Kosovo itsenäistyi viimein, ja 111 valtiota on jo tunnustanut sen.

Ahtisaari junaili Kosovon asioita. Tapaamani paikalliset kosovolaiset eivät kuitenkaan tykänneet kovin paljon Marasta. Hän veljeili serbien kanssa ja antoi heille liikaa periksi. Kosovosta tuli mm kaksikielinen. Paikalliset panivat kuitenkin paremmaksi ja päättivät, että serbiä kirjoitetaan latinalaisin aakkosin. Ymmärtävätköhän serbit?

Täällä meillä mollataan Euroopan Unionia ja Amerikkaa sen minkä ehditään. Näiden kahden suuren surkimuksen rooli muodostui Albanian ja Kosovon vapautumisessa hyvin merkittäväksi. Sekä USA:n että EU:n tähtilippuja liehuu kaikkialla. Tulipa bongattua komeat Bushin ja Clintonin patsaatkin.

Näinä aikoina kun muslimien ääriyhmät terrorisoivat, tekisi mieli käskeä nämä konnat katsomaan elämää albaanien alueille. Usein näkee minareetin, ortodoksisen ja katolisen kirkon, jopa synagogan vierin vierin. Seka-avioliittojakin kuulemma solmitaan.

Mutta pinnan alla kytee. Sekä Makedonian albaanialueilla että Kosovossa liikenteen opasteet on merkitty kahdella kielellä. Monin paikoin serbin- ja makedoniankieliset tekstit on tuhrittu. Ja sitten toisaalla taas toisin päin.

Albaanikansaa on levittäytynyt laajalle, koska ankarista oloista on jouduttu pakenemaan. Mutta on tässä hyväkin puolensa. Saamme Perniössäkin joskus nauttia makaronilaatikon, hernekeiton, kalapuikkojen tai tillilihan asemesta jotakin maukasta.

pajen